

Bölüm 13

DİYABET EPİDEMİYOLOJİSİ

Pelin EKŞİ UYMAZ¹

GİRİŞ

Diyabet, pankreas beta hücreleri tarafından insülin salgılanmasındaki çeşitli kusurlardan veya insülinin etkisindeki değişikliklerden veya vücudun ürettiği insülini etkin kullanamadığında, organizmanın karbonhidrat, yağ ve proteinlerden yeterince yararlanamadığı, tedavisi süreklilik arz eden bir tür kronik metabolizma bozukluğudur. İnsülin kan şekerini düzenler, yokluğunda ya da etkisizliği halinde hücre içine giremeyen şeker kanda yükselir ve hipoglisemi (düşük kan şekeri) ortaya çıkar. Normal pankreas beta hücreleri, insülin etkisindeki değişikliklere uyum sağlayabilir. Örnek olarak normal şartlar altında kas gibi hedef organlardaki insülin duyarlılığındaki bir düşüş, insülin sekişyonunun düzenlenmesi ile telafi edilir; beta hücrelerinin salgılama fonksiyonundaki bir düşüş ise insülin duyarlılığındaki artışla dengelenebilir. İnsülin salgılanması ile insülin etkisi arasındaki ilişki; diyabetli hastalarda normal glisemi (kan şekeri) seviyelerinin kronik olarak daha yüksek olmasıyla sonuçlanır. Hipoglisemi veya hiperglisemi, kontrol altına alınmamış diyabetin göstergesidir ve zamanla vücudun birçok sistemine de önemli zararlar vermektedir. (1,2,3,4).

DSÖ 2019 DİYABET SINIFLANDIRMASI

Hiperglisemi, tüm diyabet tiplerinin tanımlayıcı ortak özelliğidir, ancak etioloji, altta yatan patojenik mekanizmalar, hastalığın geçmişi ve farklı diyabet tipleri için tedavi yöntemleri farklılık göstermektedir. İdeal olan, tüm diyabet tiplerinin tipine özgü olarak tanımlanmasıdır ancak bazı diyabet tiplerini sınıflandırmak zordur. Sınıflandırma sistemleri genel olarak üç ana amaç için kullanılabilir:

1. Klinik bakım rehberi oluşturabilmek
2. Etiyo-patolojiye yönelik araştırmaları teşvik etmek
3. Epidemiyolojik çalışmalara temel oluşturmak

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, pelin.uymaz@alanya.edu.tr

KAYNAKLAR

1. American Diyabetse Association. Standards Of Medical Care İn Diyabetes (2014). Diyabetse Care. 2014;37 Suppl 1:S14-80. Erişim: 10.06.2019.
2. Ardıçlı D., Tip 1 diyabetli çocuk ve adölesanlarda iki farklı zaman aralığındaki epidemiyolojik özelliklerin karşılaştırılması (2012) , Tez No:303144, Hacettepe Üniversitesi, Tıpta Uzmanlık tezi, Erişim: 10.05.2019. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
3. Classification And Diagnosis Of Diabetes: Standards Of Medical Care İn Diabetes 2019 Diabetes Care 2019;42(Suppl. 1):S13–S28 | <https://doi.org/10.2337/Dc19-S002>
4. Forouhi, N. G., & Wareham, N. J. (2014). Epidemiology Of Diyabetes. *Medicine (Abingdon, England : UK Ed.)*, 42(12), 698–702. Erişim: 10.05.2019. doi:10.1016/j.mpmed.2014.09.007
5. The IDF Diyabetse Atlas, 8th Edition (2017) Country Reports, International Diyabet Federati-on, Erişim: 30.04.2019. <https://diabetesatlas.org/across-the-globe.html>
6. Türk Diyabet Cemiyeti. (2013). Diyabet Nedir (Tip Ve Tip 2), Nasıl Bir Hastalıktır? Erişim: 30.04.19 <http://www.diyabetcemiyeti.org/c/diyabet-nedir>,
7. Türkiye Diyabet Programı 2015–2020, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, ISBN: 978-975-590-346-0 Sağlık Bakanlığı Yayın No: 816, www.diyabet.gov.tr
8. Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (2018) Temd Diabetes Mellitus Ve Komplika-sonlarının Tanı, Tedavi Ve İzlem Kılavuzu-2018, Erişim: 30.04.2019. http://www.temd.org.tr/admin/uploads/tbl_gruplar/20180517113926-2018-05-17tbl_gruplar113924.pdf,
9. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2017) Birinci Basamak Sağlık Kurumları İçin Obezite Ve Diyabet Klinik Rehberi, Sağlık Bakanlığı Yayın No : 1070 , Ankara, Erişim: 30.04.2019. www.thsk.gov.tr
10. Ulusal Diyabet Konsensüs Grubu, Türkiye Diyabet Vakfı,Diyabet Tanı Ve Tedavisi, 2017, Erişim: 20.05.2019. https://www.turkdiab.org/admin/PICS/webfiles/Diyabet_tani_ve_tedavi_kitabi.pdf
11. Ulusal Diyabet Konsensüs Grubu, Türkiye Diyabet Vakfı,Diyabet Tanı Ve Tedavisi, 2018,https://www.turkdiab.org/admin/PICS/files/Diyabet_Tani_ve_Tedavi_Rehberi_2018.pdf
12. Uluslararası Diyabet Federasyonu 7. Diyabet Atlası , Erişim: 30.04.2019. <http://www.diabetesatlas.org/>
13. WHO (2013), Diagnostic Criteria And Classification Of Hyperglycaemia First Detected in Pregnancy. WHO/NMH/MND/13.2, WHO Publ, Geneva, P. 37 . Erişim: 30.04.2019. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85975/WHO_NMH_MND_13.2_eng.pdf;jsessionid=E5960D022A6D51CEBC37B4781C429550?sequence=1
14. WHO (2016), Diabetes Country Profiles, Erişim: 30.04.2019. <https://www.who.int/diabetes/country-profiles/en/#t>
15. WHO (2018) Diabetes, Key Facts, Erişim: 30,04,2019. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/diabetes>
16. WHO (2019). Classification Of Diabetes Mellitus 2019. Erişim : 02.07.2019 file:///C:/Users/Pelin%20Uymaz/Desktop/yeni%20DM%20201%20RAPOR-WHO.pdf